

REDESCOPERIREA UNEI PERSONALITĂȚI – MARCEL OLINESCU

Camelia Gabor

Marcel Olinescu s-a născut la 17 septembrie 1896 la Dorohoi, în județul Botoșani. S-a stins din viață în 15 februarie 1992. Tatăl său, Teofil Olinescu era profesor de limba germană, bucovinean din Adâncata iar mama, Terezia, născută Kernbach, provenea dintr-o familie de medici germani. A urmat școala primară la Dorohoi, gimnaziul la Pomârla (1907-1911), între anii 1919-1921 a urmat cursurile Academiei de Arte Frumoase din Iași iar între 1921-1923 la București unde l-a avut ca profesor de desen pe Dimitrie Paciurea iar de sculptură pe maestru I. Mateescu. După absolvirea Școlii de Arte Frumoase, în anul 1923, obține un post de profesor la Brad pentru caligrafie și desen. În cei trei ani cât a stat în peisajul tulburător și mereu repetat în amintirile sale, al Țării Moșilor, fascinat de cântecul dureros al celor ce viețuiau acolo, precum șopârlele de aur strecurate printre stânci „Munții noștri aur poartă...” realizează cele 10 gravuri din „Suita Aurului”. Tot aici prind viață portretele revoluționarilor din Munți – Iancu, Balint, Buteanu, după cele executate cu ani în urmă de Barbu Iscovescu, la vremea răzvrătirii lor, 1848-1849.

Împreună cu pictorul Dumitru Gheață, debutează cu o expoziție personală de pictură în 1925, la sala Ateneului Român, sub titulatura „Din țara moșilor”, publicând și un album cu același titlu.

În anul 1926 părăsește Bradul, Ardealul, pentru un an, ajunge la Botoșani, la liceul „August Treboniu Laurian”, de unde rădăcini nevăzute și durabile îl trag înapoi și în 1927 se stabilește la Arad, ca profesor de desen la liceul comercial de băieți. Tot aici în orașul de pe Mureș, pe lângă activitatea didactică și artistică, este redactor la ziarul „Știrea” (1933-1937), alături de Alecu Constantinescu – tatăl dramaturgului Paul Everac, pune bazele societății artistice „Ateneul Popular Arădean” care ia ființă la 16 septembrie 1931. Împreună cu un colectiv de redacție, format din Tiberiu Vuia, Alexandru Negură, M. Păun, Alecu Constantinescu, Eduard Găvănescu, protopop dr. Gheorghe Ciuhandru și Octavian Lupaș, membrii ai „Ateneului Popular Arădean”, editează revista literară și de cultură „Hotarul”, în 24 de pagini, al cărui prim număr a apărut în 1933. La scurt timp, în octombrie 1934 editează și revista „Duh”, revistă de artă, critică literară și filozofie. În curtea liceului comercial, într-un atelier improvizat, realizează busturile pedagogului Petru Pipoș și al ziaristului de la „Știrea”- D. Mărculescu; tot în atelierul său Marcel Olinescu zămislește bustul lui Crișan, după portretul în ulei din celula Albei Iulii, făcut de către Johan Stook din Sibiu, bust turnat la Arad în atelierul lui Matuz și care va fi amplasat în satul natal al eroului de la 1784, Vaca, azi localitatea Crișan. În 1940, 1943 și 1946 participă la expoziția „Grupul Grafic” a cărui membru fondator a fost alături de Vasile Dobrian și la Saloanele de desen și gravură. A întemeiat gruparea „Pro Arte” la editura cu același nume din Arad unde își publică volumul de versuri intitulat „Eu-poeme în versuri și linii”.

Secției de stampe a Academiei Române, Marcel Olinescu a donat o colecție de 180 gravuri, iar la Brad a prezentat în cadrul Serilor Bibliotecii „Suita aurului” și „La sanatoriul din Brad”, numărându-se printre puținii gravori în lemn din acea vreme.

A ilustrat numeroase cărți: „Din țara moșilor”(1925), „Botoșanii care se duc”(1927), „Miorița”(1940), „Mitologia românească”(1944), „Târgoviște de ieri și de azi”(1976), „Peisaje”(1983).

A manifestat interes pentru folclor, merită a fi menționată „O variantă a baladei Meșterul Manole”. Aceasta s-a concretizat prin tipărirea într-o ediție unică bibliofilă de lux, cu prezentare critică de Dan Grigorescu, în ianuarie 1997, la Editura GEEA din Botoșani. Din păcate artistul nu a supraviețuit ca să-ți vadă tipărită această măreață lucrare și a murit cu sufletul neîmpăcat, înecat în lacrimi și durere. Cartea a fost tipărită în numai 99 de exemplare dintre care 10 cu coperti de porțelan. Dan Grigorescu spunea: „Acesta mi se pare înțelesul esențial al gravurilor lui Marcel Olinescu tâlmăcind crezul unui artist ce a vorbit despre mitul Zidirii ca despre supremul adevăr al vieții”.

Printre multe expoziții pe care le-a avut maestrul Marcel Olinescu, cea mai mare și cea mai frumoasă a fost retrospectiva de la Ateneul Român din anul 1977 în care a expus foarte multe gravuri, alături de care au stat într-o vitrină cărțile editate până în anul 1977.

În colecția de grafică a muzeului deveau sunt cuprinse 52 de lucrări semnate Marcel Olinescu. Dintre acestea mai mult de jumătate sunt xilogravuri iar restul linogravuri. Temele abordate sunt variate: portrete, muncitori și țărani surprinși în diferite ipostaze, subiecte istorice și ilustrații ale unor balade populare. Printre ultimele achiziții ale muzeului deveau, semnate Olinescu, se numără câteva xilogravuri. Acestea sunt un exemplar din balada populară „Ercul-Erculean Căpitan Râmlean” realizat după versurile lui Vasile Alecsandri și opt xilogravuri care ilustrează scene din balada „Meșterul Manole”. Ilustrațiile respectă mărimea de 15 X 25cm, cu foarte mici diferențe. Exemplarul care ilustrează versurile lui Alecsandri este cel de al 213-lea din cele 250 tipărite în anul 1945 la București, gravate fiind în 1944 la Bradul Hunedorii. Coperta este gravată în întregime, prezintă un chenar în care apare numele meșterului gravor (Marcel Olinescu), titlul cărții (Ercul-Erculean Căpitan Râmlean), autorul versurilor (Vasile Alecsandri), fiind precizat și faptul că este gravată în lemn. Tehnica xilogravurii are o tradiție foarte veche, fiind folosită ca o tehnică de multiplicare grafică în Orientul îndepărtat, încă din a doua jumătate a mileniului I. Dar, într-un scop diferit, procedeul era folosit în anumite țări ale lumii, cu mult timp înainte, servind la imprimarea decorativă a țesăturilor, a ceramicii și a cărămizilor ornamentate cu diverse motive. Chiar dacă pare facilă, această tehnică presupunea o bună cunoaștere în tehnica inciziilor, deoarece corecturi nu se pot face decât prin înlocuirea fragmentului de lemn respectiv, care urmează a fi gravat din nou. Spre deosebire de gravura în metal unde liniile dobândesc o finețe extremă iar nuanțările sunt rafinate, în xilogravură direcționarea fibrelor de lemn constituie un

impediment în acest sens. Aspectul sintetic, decorativ al imaginii conferă, în schimb, xilogravurii un farmec inegalabil în contextul artei grafice. Olinescu a găsit în arta gravurii în lemn un câmp adecvat și totodată inedit de afirmare a talentului său înăscut.

Xilogravurile au următoarele caracteristici: desenele sunt realizate pe două registre, cel inferior cuprinde versuri iar cel superior o imagine plastică care ilustrează versurile. Subiectele de inspirație folclorică, având personaje coborâte din lumea basmelor, se integrează într-un peisaj sintetic, stilizat, gata să conlucreze împreună cu personajele la o atmosferă vibrantă. Din jocul de lumină și umbră, precum și din alăturarea linilor subțiri cu cele groase așezate în diferite direcții pe întreg spațiul compozițional, meșterul gravor a reușit să redea un desen plin de dinamism și de sensibilitate, cu trimiteri la arta religioasă în special prin modul convențional de prezentare a peisajului. Artistul a recurs la o serie de elemente simbol, dintre ele Soarele care reprezintă o manifestare a divinității, poate fi considerat un fiu al divinității supreme. Este sursa luminii, a căldurii și a vieții. Prin tradiție razele lui sunt în număr de șapte, având corespondent la cele șase dimensiuni ale spațiului și a dimensiunii extra cosmice. La fel cum inima se află în centrul pieptului, așa și soarele apare în centrul cerului, un soare spiritual care reprezintă partea imobilă a Zenitului. În mitologia astrală soarele este simbolul Tatălui, simbolul principiului generator masculin, principala autoritate.

Luna – se află în corelare cu soarele, este o reflectare a soarelui, nu are lumină proprie, traversează faze diferite și-și schimbă forma. Luna simbolizează dependența, periodicitatea și schimbarea, simbolul transformării și al ritmurilor biologice. Este un astru care crește, descrește și dispăre. La fel ca și în viață este supus legilor universale, de a exista, de naștere și de moarte. Cunoaște o istorie patetică ca și omul, moartea sa nu este niciodată definitivă. Simbolizează timpul care trece, este un instrument de măsură universal. Este de asemenea pentru om simbolul trecerii de la viață la moarte și de la moarte la viață. Este simbolul cunoașterii indirecte, progresive, nepăsătoare. Astrul nopților, evocă metaforic frumusețea, de asemenea lumina în imensitatea întunecată, lumină care nu este decât o reflectare a celei de la soare. Este simbolul cunoașterii teoretice, conceptuale, raționale. Luna este YIN și soarele este YANG. Simbolic, în raport cu focul soarelui este apa, frigul în raport cu căldura, nordul și iarna opus sudului și verii. Este simbolul fecundității.

Apa – reprezintă sursa vieții, a purificării, centrul regenerării. Este prima materie, originea vieții, element al regenerării corporale și spirituale. În tradiția creștină este originea procreării, sursa tuturor lucrurilor. Este simbolul spiritului și al vieții. Apa are virtuți purificatoare, întinerește, te introduce în eternitate, oferă renaștere. Simbol al purității pasive, apa curgătoare relevă mersul existenței umane, al fluctuațiilor sentimentelor și al dorințelor.

Copacul – este simbol al vieții și al evoluției perpetue, evocă simbolul verticalității. Frunzele evocă ciclul vieții, face legătura între cele trei niveluri cosmice: subteran prin rădăcini, suprafața pământului prin trunchi și cerul prin ramuri.

Stelele – caracterul lor celest face să aplaneze conflictul dintre forțele spirituale și lumină; dintre forțele materiale și întuneric. În creația lui Olinescu apare steaua cu cinci brațe-simbol al microcosmosului uman. Stelele sunt un simbol al perfecțiunii și al vieții.

Calul – animal asociat puterilor magice, prezintă arhietipuri fundamentale ale umanității, este asociat cu cele trei elemente: apă, aer, foc. Reprezintă purificarea, înălțarea instinctului, a dorinței și a înțelepciunii.

Din păcate, artistul nu s-a mai putut bucura de apariția cărții „Mitologie Românească”, ediție care a apărut abia în anul 2001, cu xilografurile și desenele autorului.

Bibliografie

Barbosa, Octavian, *Dicționarul artiștilor români contemporani*, Editura Meridiane, 1976.

Chevalier, Jean, Gheerbrant, *Dictionnaire des Symboles*, Editiones Jupiter, Paris, 1995.

Revista *Hotarul*, An.I, Nr. 1.

Olinescu, Marcel, *Mitologie românească*, Editura Saeculum, 2002.

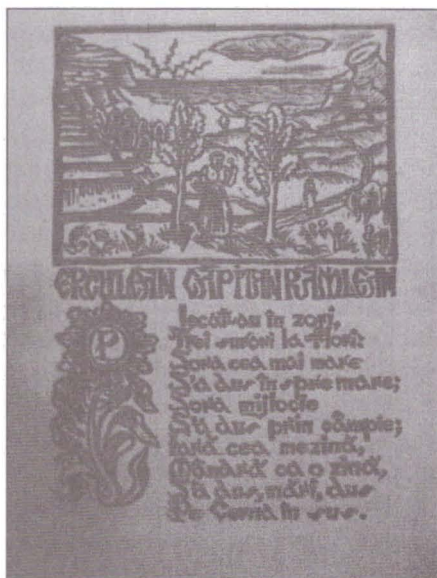
Pârva, Ioan, *Oameni și locuri din Țara Moșilor*, Editura Călăuza, 2006.

Sasu, Aurel, *Dicționar biografic al literaturii române*, Editura Paralela 45, 2006.

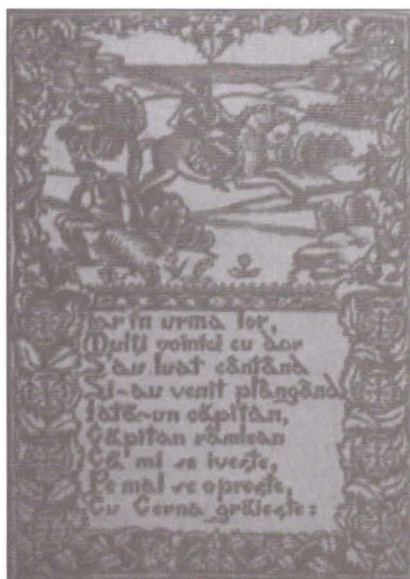
Tatai-Baltă, Corneliu, *Gravorii în lemn de la Blaj (1750-1830)*, Editura Eventus, Blaj, 1995.

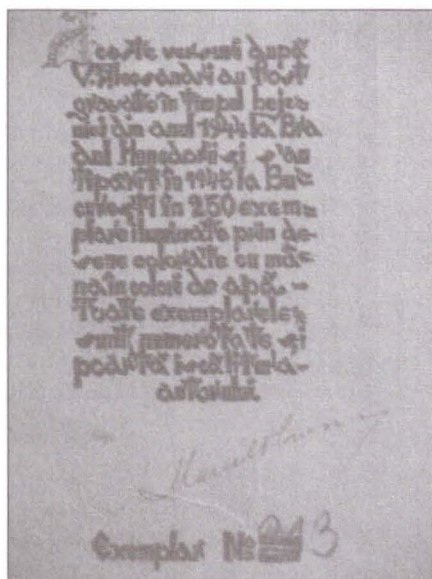
1. Coperta baladei
„Ercul - Erculean Căpitan Râmlean”

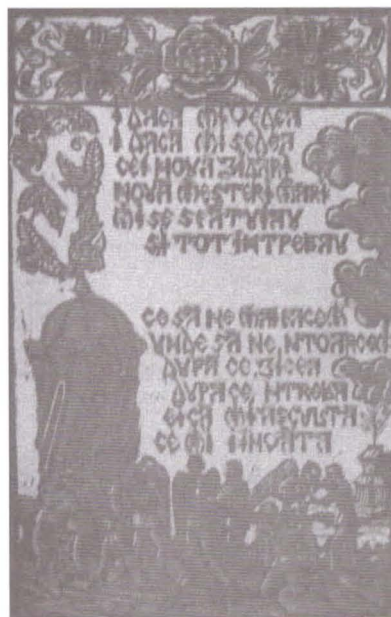
2. Ilustrație din balada „Ercul - Erculean Căpitan Râmlean”

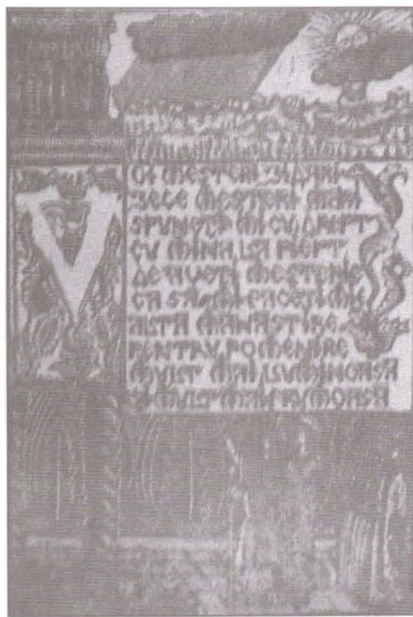
3. Ilustrație din balada „Ercul - Erculean Căpitan Râmlean”

4. Pagina cu semnătura autorului

5. Ilustrație din balada „Meșterul Manole”

6. Ilustrație din balada „Meșterul Manole”

RE-DISCOVER OF MARCEL OLINESCU

Abstract

Marcel Olinescu was born in 1896, september 17, at Dorohoi, Botoșani. He died in 1992, february 15. After graduation he activaate as calligraphist and drawing teacher at the Brad highschool. He begin with a personal exchibition at the Romanian Athenee with the painter Dimitru Ghiață. The most beautiful exchibition then other that he had, was the Romanian Athenee retrospective since 1977, where he expose many woodcats besides books published since then. The woodcats are realised on two registers, with liryys on bottom and folcloric inspiration drawings in a stylizing landscape on top. The dinamic and sensitive draw send our thought at the religious art.

The list of illustrations

- 1.The cover of „Ercul- Erculean, Căpitan Râmlean” ballad.
- 2.Illustration from „Ercul-Erculean, Căpitan Râmlean” ballad.
3. Illustration from „Ercul-Erculean, Căpitan Râmlean” ballad.
- 4.The page with Olinescu original signiture.
- 5.Illustration from „Meșterul Manole” ballad.
6. Illustration from „Meșterul Manole” ballad.